
Het historische inwoneraantal van onze gemeenten

Van 1830 tot het fusiejaar 1977

Een dom zinnetje...

Zowat alle heemkundige verenigingen werken dezer dagen naarstig aan een herdenkingsboek over Wereldoorlog I. In Ham is dat niet anders. Ergens in dat werk in het hoofdstuk over de militaire gebeurtenissen in onze gemeenten wilde ik besluiten met de volgende zin: *“Wereldoorlog I was eindelijk voorbij, ... (aantal) Hammenaren konden opgelucht ademhalen...”* Alleen dat cijfer moest nog worden ingevuld maar dat kon geen probleem zijn; even naar de gemeente en klaar is kees... Niet dus! Gegevens vanaf de fusie in 1977 en -mits enige moeite- vanaf de jaren 50 van de 20ste eeuw konden wel opgezocht worden in de gemeentelijke archieven, maar deze van eerdere decennia bleken moeilijker te vinden te zijn. En door dat ene ‘domme’ zinnetje raakten we geïnteresseerd in het geval...

Het onderzoek naar het inwoneraantal werd niet beperkt tot Ham (Oostham en Kwaadmechelen) maar uitgebreid tot alle gemeenten van de oude heerlijkheid (ook Heppen, Beverlo en Leopoldsburg). De prettige samenwerking rond de ‘Heerlijke Lezingen’ in 2011 en het feit dat we mits een beetje extra werk onze heemkundige burens een plezier konden doen, hebben ons daartoe aangezet. De interpretatie der cijfers laten we uiteraard aan iedere kring over, deze bijdrage is al uitgebreid genoeg.

Websites als Wikipedia tonen bij Heppen, Beverlo en Leopoldsburg demografische statistieken die gebaseerd zijn op volkstellingen. ‘Onze’ gegevens laten een blik toe op de jaarlijkse evolutie en bieden daarom een meerwaarde.

Lokale en andere bronnen

Eerst keken we een aantal lokale bronnen in. In de verslagen van de beraadslagingen van de gemeenteraad werd af en toe een bevolkingscijfer vermeld in overzichten die ‘staat van de gemeente’ getiteld werden (Oostham 1846-1856 en Kwaadmechelen 1880-1912). In een Oosthams parochiaal ‘memoriaal’ vonden we de getallen van deze gemeente van 1922 tot 1960 en in diverse publicaties doken losse cijfers op, ver van elkaar gespreid in jaren.

Contacten met de provincie en het Nationaal Instituut van de Statistiek leverden vooral recente gegevens op maar ook overzichten van de volkstellingen die ook vandaag nog om de 10 jaar worden uitgevoerd.

Memoriaal en Vertoog

Enfin, dit voldeed niet! Gelukkig kregen we op dat moment een gouden tip van François Jennes van de heemkundige kring van Olmen. Hij adviseerde ons om er het Bestuurlijk Memoriaal van de provincie op na te lezen. In het Memoriaal publiceert de provincie meerdere keren per jaar de omzendbrieven van de gouverneur en van de minister van binnenlandse zaken en ook de provinciale reglementen. Meestal bevinden deze per jaar ingebonden boeken zich in het gemeentelijke archief. In Ham is dat sedert enkele maanden niet meer het geval. We trokken dus enkele voor- en namiddagen naar het archief van de provincie in het Hasseltse provinciehuis en dat bleek een geluk bij een ongeluk. In dit archief -waar het trouwens zeer aangenaam werken is; vriendelijke mensen en de koffie staat steeds klaar- berust immers ook het Bestuurlijk Vertoog. Het Vertoog bevat de meermaals per jaar gepubliceerde verslagen van de werking van alle provinciale directies en het jaarverslag. In beide publicaties werden gemeentelijke bevolkingscijfers opgenomen, hoewel dit -gelukkig niet voor beide werken gelijktijdig- soms voor meerdere jaren niet werd gedaan.

Tips voor onderzoekers

In het ‘Bestuurlijk Memoriaal-Mémorial Administratif’ van de provincie Limburg vinden we de gemeentelijke bevolkingscijfers van 1847, 1851, 1853-1855 en vervolgens haast ononderbroken van 1876 tot 1996.

Meestal wordt het naakte totaalcijfer per gemeente afgedrukt. Echter, aan de jaren 1881-85,

1901 en van 1940-1997 is ook de man-vrouwverdeling toegevoegd.

Deze cijfers werden steeds in het Memoriaal van het daaropvolgende jaar gepubliceerd en dat kan ook nauwelijks anders want elk aantal werd berekend op 31 december van het vorige jaar.

De vorser zoekt best in de (voor de 19de en begin 20ste eeuw tweetalige) inhoudstafel onder 'bevolking' of 'burgerlijke stand' of 'statistieken' of 'bijvoegsels', soms in deel 1 (de eerste jaarhelft) en soms in deel 2... Het kan allemaal! De oudste cijfers treft U in de inhoudstafel zelfs aan onder 'militie', subrubriek 'verdeeling van het contingent'. Hier valt te lezen hoeveel militairen elke gemeente diende te leveren en daarbij wordt ook het inwonertal vermeld (vastgesteld op 1 januari). Het betreft de periode 1830-1846.

Na 1997 werden geen gemeentelijke bevolkingscijfers meer opgenomen.

We hebben het Memoriaal als onze belangrijkste bron gebruikt en het 'Bestuurlijk Vertoog' (Exposé de la Situation Administrative de la Province de Limbourg) voor de ontbrekende jaren. Hier en daar werden steekproefsgewijs de cijfers uit beide bronnen vergeleken en deze bleken zeer goed overeen te komen. In het vertoog werden de gezochte cijfers pas afgedrukt twee jaar na de optekening (de cijfers voor bv. 31 december 1855 treft U pas in het Vertoog van 1857 aan). In deze ingebonden boeken staan de gegeerde gegevens meestal vooraan maar soms is het bladeren geblazen!

Enfin, door de combinatie van beide bronnen slaagden we erin een vrij volledig jaarlijks overzicht samen te stellen. Slechts een handvol jaren voor het Belgische tijdvak (1856, 1864, 1867, 1870, 1873, 1920, 1934, 1939) konden met de provinciale gegevens niet ingevuld worden en daar moeten we maar mee leven of andere bronnen raadplegen.

Nog oudere gegevens?

En voor we de cijfers betreffende onze inwoners tijdens het Belgische tijdvak laten spreken nog even dit: het Memoriaal werd reeds tijdens de Nederlandse periode werd gedrukt onder de ronkende titel 'Verzameling van Besluiten, Aanschryvingen en Bekendmakingen van het Gouvernement der Provincie Limburg'. Het archief van de provincie beschikt helaas slechts over drie exemplaren: 1815, 1816 en 1821. In 1816 worden inwoneraantallen zonder een specifieke datum vermeld en dat gebeurt ook in 1821. In dit laatste geval worden de cijfers van 1816 gewoon herhaald en deze schrijven we dus af als onbetrouwbaar.

In het Vertoog van 1852 en 1859 werd een vergelijking gemaakt tussen de cijfers van deze jaren en deze van respectievelijk 1826 en 1829! Deze lijken wèl op echte tellingen gebaseerd te zijn. Hieronder volgt het korte overzicht. Let op: het toenmalige Beverlo omvatte ook het grondgebied (en de bewoners) van Heppen en Leopoldsburg.

	Oostham	Kwaadm.	Beverlo
1816	935	936	1244
31.12.1826*	1104	1052	1398
31.12.1829*	1091	1043	1421

(De sterretjes betekenen dat de cijfers in het Vertoog werden aangetroffen. Ook in de hieronder volgende lijst is dat het geval).

Correct?

Hebben we nu (bijna) alle cijfers in handen en kunnen we voor 100% zeker zijn van de inwoneraantallen? Helaas niet! Indien U de opmerkingen aandachtig doorleest, dan worden hier en daar afwijkingen vermeld. Voor Oostham en Kwaadmechelen hebben we sporadisch aanpassingen kunnen aanbrengen. Voor onze burens staat het vrij hetzelfde te doen.

Nu, in een dergelijk statistisch overzicht gaat het eerder om de ronde getallen en grote lijnen. We zijn er wel van overtuigd dat we een bruikbaar overzicht hebben kunnen produceren dat voor velerlei doeleinden van pas zal komen.

De bevolking van Oostham, Kwaadmechelen, Beverlo, Heppen en Leopoldsburg van 1830 tot het fusiejaar 1977

	Oostham	Kwaadm.	Beverlo	
01.01.1830	1092	1043	1421	
01.01.1831	1108	1054	1433	
01.01.1832	1108	1058	1428	
01.01.1833	1125	1061	1417	
01.01.1834	1134	1068	1433	
01.01.1835	1141	1086	1413	
01.01.1836	1143	1091	1457	
01.01.1837	1083	1084	1456	
01.01.1838	1101	1088	1574	
01.01.1839	1101	1120	1598	
01.01.1840	1104	1123	1593	
01.01.1841	1111	1125	1503	
01.01.1842	1129	1142	1487	
01.01.1843	1132	1141	1453	
01.01.1844	1143	1140	1450	
01.01.1845	1151	1148	1473	
01.01.1846	1128	1158	1492	
01.01.1847	1130	1157	2720	Opmerking 1
				Opmerking 2
31.12.1848*	1124	1155	2709	
31.12.1849*	1130	1157	2720	
31.12.1850*	1122	1167	2805	

De stichting der onafhankelijke gemeenten Heppen en Leopoldsburg in 1850 dwong het Memoriaal en 't Vertoog vanaf hier tot een andere indeling.

	Oostham	Kwaadm.	Beverlo	Heppen	Leopoldsb.	
31.12.1851	1123	1178	1012	583	1400	
31.12.1852*	1129	1182	1025	2157	1490	Opm.3
31.12.1853	1115	1181	1031	613	1579	
31.12.1854	1115	1181	1052	618	1613	
31.12.1855	1123	1168	1048	638	1659	
31.12.1856	1105	Geen gegevens				Opm.4
31.12.1857*	1103	1170	1051	722	1735	
31.12.1858*	1116	1183	1071	719	1730	
31.12.1859*	1134	1188	1069	743	1923	

Opmerking 1

De cijfers van 1830 tot 1846 vonden we in het Memoriaal in de rubriek 'verdeeling van het contingent'. Vanaf 1847 blijft deze rubriek weliswaar bestaan maar zonder de bevolkingcijfers!

De cijfers voor 1847 werden teruggevonden in het memoriaal van 1848 onder de rubriek 'Classificatie van de gemeenten per aantal. 2de Klasse = 1000-3000 inwoners'. Vermoedelijk betreft het hier de gegevens van 01.01.1847. Voor Oostham en Kwaadmechelen liggen de gegevens in de lijn van het voorgaande, Beverlo maakt wel een enorme sprong!

Opmerking 2

Het sterretje geeft aan dat we hier het Vertoog ter hand nemen. Wegens het verschillende moment van de telling slaan we hier eigenlijk een jaar over: van 1 januari 1847 naar 31 december 1848!

Opmerking 3

Het cijfer voor Heppen is een duidelijke drukfout in het Vertoog.

Opmerking 4

Noch in het Memoriaal noch in het Vertoog vonden we gegevens terug. Het Oosthamse cijfer komt uit het beraadslagingregister van de gemeenteraad 1848-1882 (zitting van 24 oktober 1857. Het cijfer geldt voor 31 december 1856).

31.12.1860*	1140	1206	1073	744	2010
31.12.1861*	1146	1173	1066	757	2119
31.12.1862*	1134	1204	1083	764	2145
31.12.1863*	1148	1221	1077	772	2150
31.12.1864	Geen gegevens				
31.12.1865*	1133	1187	1053	760	2250
31.12.1866*	1143	1208	1038	755	2345
31.12.1867	Geen gegevens				
31.12.1868*	1142	1245	1005	673	1890
31.12.1869*	1147	1269	1007	652	1925
31.12.1870	Geen gegevens				
31.12.1871*	1163	1274	1025	702	1853
31.12.1872*	1177	1292	1036	710	1833
31.12.1873	Geen gegevens				
31.12.1874*	1156	1307	1055	705	1820
31.12.1875*	1165	1317	1068	699	1875
31.12.1876	1124	1295	977	666	2149
31.12.1877	1135	1306	999	671	1244
31.12.1878	1158	1325	1010	697	1229
31.12.1879	1175	1321	1026	690	1332
31.12.1880*	1172	1317	1021	631	3168
M/V	631/541	654/663	517/504	323/328	2319/819
31.12.1881	1138	1339	1040	673	1790
M/V	606/532	671/668	523/515	334/339	885/905
31.12.1882	1136	1331	1047	692	1701
M/V	613/523	676/655	524/523	343/349	854/847
31.12.1883	1147	1327	1047	711	1581
M/V	624/523	679/648	522/525	358/353	810/771
31.12.1884	1149	1319	1055	702	1623
M/V	649/520	673/646	524/531	358/344	827/796
31.12.1885	1163	1327	1068	690	1643
M/V	623/540	679/648	538/530	354/336	821/822
31.12.1886	1153	1325	1087	703	1761
		666/659			Opm.5
31.12.1887	1157	1315	1101	713	1796
		660/655			Opm.5
31.12.1888	1159	1299	1113	697	1887
31.12.1889	1123	1308	1105	687	1871
		663/645			Opm.5
31.12.1890	1125	1348	1093	700	1824
		666/682			Opm.5
31.12.1891	1174	1346	1089	705	3197
31.12.1892	1167	1381	1096	691	3301
		683/698			Opm.5
31.12.1893	1156	1406	1120	705	3258
		696/710			Opm.5
31.12.1894	1174	1412	1133	692	3348
		692/720			Opm.5

Opmerking 5

In de registers van de Kwaadmechelse gemeenteraadsberaadslagingen vinden we van 1880 tot 1912 bijna ononderbroken (enkel 1889 en 1902 blijven leeg) jaarlijkse overzichten van de gemeentelijke toestand terug. In een dergelijke 'staat van de gemeente' staat ook het bevolkingscijfer met de verdeling man/vrouw vermeld. Waar het totale bevolkingscijfer van het Memoriaal of Vertoog overeenkwam met dat van de 'Staat van de Gemeente', hebben we de man/vrouwverdeling toegevoegd. De gegevens wijken enkel af voor 1891 en 1899. Volgens de 'Staat' telt Kwaadmechelen in 1891 1352 inwoners (670/682) en voor 1899 1450 (730/720).

31.12.1895*	1193	1412	1179	674	3409	
		699/713				Opm.5
31.12.1896*	1211	1427	1186	667	3343	
		713/714				Opm.5
31.12.1897	1197	1429	1202	678	3407	
		714/715				Opm.5
31.12.1898	1232	1427	1202	688	3450	
		713/714				Opm.5
31.12.1899	1248	1460	1205	730	3512	Opm.5
31.12.1900	1243	1453	1232	737	3559	
		733/720				Opm.5
31.12.1901	1261	1482	1224	752	2762	Opm.6
M/V	642/619	737/745	652/572	1389/1373	389/363	
31.12.1902*	1290	1532	1295	754	2929	
31.12.1903	1325	1570	1325	765	3039	
M/V		778/792				Opm.5
31.12.1904	1349	1587	1332	766	3107	
M/V		782/805				Opm.5
31.12.1905	1342	1592	1321	774	3089	
M/V		792/800				Opm.5
31.12.1906*	1335	1615	1330	816	3174	
M/V		804/811				Opm.5
31.12.1907*	1356	1641	1362	836	3231	
M/V		811/830				Opm.5
31.12.1908	1371	1636	1372	866	3291	
M/V		812/824				Opm.5
31.12.1909	1386	1633	1411	881	3332	
M/V		797/836				Opm.5
31.12.1910	1427	1642	1444	903	3414	
31.12.1911	1422	1668	1489	931	3513	
M/V		817/851				Opm.5
31.12.1912	1466	1700	1537	915	3637	
M/V		838/862				Opm.5
31.12.1913	1480	1708	1602	892	4117	
31.12.1914	1491	1742	1622	915	4255	Opm.7
31.12.1915	1527	1735	1661	928	4352	Opm.7
31.12.1916	1533	1779	1687	939	4466	Opm.7
31.12.1917	1550	1814	1673	946	4630	Opm.7
31.12.1918	1532	1761	1668	971	4611	
31.12.1919	1524	1779	1667	978	4790	
31.12.1920		1782	Geen gegevens			Opm.8
M/V		891/891				

Opmerking 6

Het Memoriaal vermeldt op 31.12.1901 bij uitzondering nog eens de M/V-verdeling van de vijf gemeenten. De Kwaadmechelse cijfers van 1900 en 1901 (inclusief de M/V-verdeling) in het Memoriaal zijn identiek. In de toenmalige Staat van de Gemeente vinden we een geloofwaardiger overzicht terug: 1482 737/745. We hebben dit dan ook in de lijst geplaatst.

Opmerking 7

Het Memoriaal werd tijdens WOI voortgezet en bevat uiteraard vele Duitstalige onderrichtingen. Optekeningen van het bevolkingsaantal troffen we enkel aan in besprekingen van de 'Openbare Onderstand'. Hierbij werden echter steeds de cijfers van 1913 gehanteerd. In het memoriaal van 1920 verscheen gelukkig een overzicht van de oorlogsjaren 1914 tot en met 1917.

Opmerking 8

Geen gegevens in het Memoriaal of Vertoog. Voor Kwaadmechelen vonden we dit geloofwaardige cijfer in een oud krantenartikel van Dirk Van den Broek, gebaseerd op cijfers van het Nationaal Instituut van de Statistiek.

31.12.1921	1610	1816	1642	997	5304	
31.12.1922	1656	1862	1714	1068	5311	
31.12.1923	1683	1894	1933	1112	5395	
31.12.1924	1740	1979	2423	1120	5472	
31.12.1925	1806	2069	2610	1167	5565	
31.12.1926	1853	2118	2929	1234	5504	
31.12.1927	1830	2160	3260	1309	5609	
31.12.1928	1863	2210	3368	1304	5681	
31.12.1929	1913	2192	3627	1247	5796	
31.12.1930	2023	2272	3841	1341	5878	
31.12.1931	2047	2279	3990	1389	5302	
31.12.1932	2087	2347	4018	1401	5522	
31.12.1933	2124	2397	4099	1452	5529	
31.12.1934	2131	geen gegevens				Opm.8
31.12.1935	2184	2535	4300	1555	6089	
31.12.1936	2205	2620	4307	1604	6412	
31.12.1937	2227	2771	4323	1687	6865	
31.12.1938	2250	2794	4333	1735	7074	
31.12.1939	2308	geen gegevens				Opm.9
31.12.1940	2326	2806	4159	1740	6544	
	M/V 1204/1122	1482/1324	2139/2020	868/872	3287/3257	
31.12.1941	2316	2838	4261	1821	6783	
	M/V 1207/1109	1503/1335	2193/2068	906/915	3345/3438	
31.12.1942	2327	2894	4475	1838	6818	
	M/V 1225/1102	1520/1374	2296/2179	922/916	3346/3472	
31.12.1943	2337	2889	4568	1841	6850	
	M/V 1223/1114	1515/1374	2349/2219	930/911	3383/3467	
31.12.1944	2394	2932	4335	1861	6904	
	M/V 1251/1143	1536/1396	2226/2109	931/930	3424/3480	
31.12.1945	2381	2984	4334	1827	6880	
	M/V 1235/1146	1570/1414	2235/2099	911/916	3386/3494	
31.12.1946	2412	3013	4257	1857	7110	
	M/V 1243/1169	1575/1438	2347/2180	935/922	3497/3613	
31.12.1947	2398	2987	4840	1896	7244	
	M/V 1244/1154	1565/1422	2595/2245	960/936	3620/3624	
31.12.1948	2380	3056	4557	1913	7667	
	M/V 1256/1124	1590/1466	2425/2132	962/951	4035/3632	
31.12.1949	2429	3121	4546	1906	7688	
	M/V 1282/1147	1610/1511	2373/2173	961/945	3962/3726	
31.12.1950	2453	3170	4680	1896	7707	
	M/V 1294/1159	1634/1536	2417/2263	966/930	3971/3736	
31.12.1951	2484	3206	4857	1910	7883	
	M/V 1295/1639	1644/1562	2522/2335	969/941	4076/3807	
31.12.1952	2516	3212	4860	1935	8301	
	M/V 1304/1212	1643/1569	2515/2345	982/953	4296/4005	
31.12.1953	2553	3307	4931	1965	8553	
	M/V 1323/1230	1679/1628	2529/2402	1004/961	4435/4118	
31.12.1954	2587	3364	5056	1977	8627	
	M/V 1348/1239	1703/1661	2589/2467	1004/973	4440/4187	

Opmerking 9

Het Oosthamse cijfer komt uit het 'Registrum Memoriale Parochiale Oostham'. In dit werk vinden we de Oosthamse inwoneraantallen van 1922 tot 1960 terug. Deze cijfers komen voor meer dan 95% overeen met deze uit de provinciale bronnen. Een precieze datum werd meestal niet vermeld, enkel het jaar.

31.12.1955	2606	3382	5307	2021	8818
M/V	1353/1253	1707/1675	2738/2569	1015/1006	4535/4283
31.12.1956	2646	3464	5474	2041	8768
M/V	1377/1269	1767/1697	2828/2646	1026/1015	4487/4281
31.12.1957	2680	3525	5605	2095	8788
M/V	1692/1288	1801/1724	2908/2697	1054/1041	4512/4276
31.12.1958	2729	3610	5703	2117	9033
M/V	1408/1321	1840/1770	2944/2759	1064/1053	4634/4399
31.12.1959	2803	3681	5739	2143	9247
M/V	1431/1372	1875/1806	2961/2778	1087/1056	4725/4522
31.12.1960	2858	3762	2183	5784	9369
M/V	1448/1410	1931/1831	1114/1069	2956/2828	4769/4600
31.12.1961	2888	3829	5843	2204	9407
M/V	1453/1453	1965/1864	2976/2867	1120/1084	4778/4629
31.12.1962	2908	3797	5909	2207	9493
M/V	1459/1449	1950/1847	3022/2887	1130/1077	4929/4564
31.12.1963	3022	3793	6062	2308	9624
M/V	1511/1511	1956/1837	3131/2931	1182/1126	4992/4632
31.12.1964	3193	3860	6148	2362	9762
M/V	1603/1590	1991/1869	3216/2932	1212/1150	5073/4689
31.12.1965	3331	4019	6298	2512	9682
M/V	1674/1657	2067/1952	3319/2979	1285/1227	5035/4647
31.12.1966	3364	4107	6140	2790	9621
M/V	1682/1682	2099/2008	3213/2927	1418/1372	4990/4631
31.12.1967	3479	4137	6296	2843	9693
M/V	1739/1740	2106/2031	3286/3010	1444/1399	5027/4666
31.12.1968	3493	4157	6204	2903	9761
M/V	1755/1738	2111/2046	3225/2979	1481/1422	5046/4715
31.12.1969	3552	4198	6217	2955	9726
M/V	1790/1762	2121/2077	3237/2980	1505/1450	5034/4692
31.12.1970	3585	4222	6216	3075	9656
M/V	1797/1783	2146/2076	3247/2969	1570/1505	4996/4660
31.12.1971	3564	4226	6397	3115	9609
M/V	1781/1788	2155/2071	3267/3130	1572/1543	4811/4798
31.12.1972	3575	4226	6436	3626	9591
M/V	1794/1781	2146/2062	3300/3136	1646/1616	4804/4787
31.12.1973	3571	4245	6334	3332	9546
M/V	1801/1770	2164/2081	3234/3100	1696/1636	4759/4787
31.12.1974	3752	4235	6285	3426	9431
M/V	1889/1863	2162/2073	3210/3075	1742/1684	4706/4725
31.12.1975	3920	4223	6424	3433	9440
M/V	1977/1943	2163/2060	3311/3113	1736/1697	4706/4734
31.12.1976	3925	4254	6420	3483	9612
	1979/1956	2165/2089	3297/3123	1757/1726	4799/4813

Door de gemeentefusie van 1977 werden de cijfers van Oostham en Kwaadmechelen enerzijds en Heppen en Leopoldsborg anderzijds gebundeld en kwamen deze van Beverlo in het grote Beringse geheel terecht, hetgeen het opzoekingswerk niet vereenvoudigde.

De samenstelling van bovenstaande gegevens vereiste veel tijd maar bleek uiteindelijk relatief eenvoudig. Voor de periode na 1976 werden nog minder problemen verwacht... Dat viel echter serieus tegen! In het volgende nummer verneemt U welke nieuwe moeilijkheden opdoken en hoe we deze probeerden op te lossen.

Dirk Bertrands

Het historische inwoneraantal van onze gemeenten

Van 1977 tot heden

We eindigden de vorige bijdrage met de bevolkingscijfers van de vijf gemeenten van de oude Hamse heerlijkheid die er als volgt uitzagen:

	Oostham	Kwaadm.	Beverlo	Heppen	Leopoldsb.
31.12.1976	3925	4254	6420	3483	9612
	1979/1956	2165/2089	3297/3123	1757/1726	4799/4813

In het bestuursmemoriaal van 1977 vonden we ook een overzicht van de 'Bevolking gemeenten van Limburg op 1 januari 1977'. De vroeger onafhankelijke gemeenten werden hierbij natuurlijk samengebracht onder de gefusioneerde naam:

	Ham	Leopoldsb.	Beringen
01.01.1977	8189	13095	32385
	4144/4045	6556/6539	16546/15839

Wat valt op? Tussen de telling van 31.12.1976 en deze van 01.01.1977 ligt amper één dag. Toch bleken er op die korte tijd precies 10 mensen te zijn bijgekomen! Dat niemand durve twifelen aan de potentie der Hammenaren, maar dit ging toch wel heel snel... Het cijfer van Leopoldsburg was wel correct.

Het Memoriaal vervolgt de opsomming van de bevolking der Limburgse gemeenten tot 1 januari 1997. Daarna krijgen we geen informatie meer. Het Vertoog was er al veel eerder mee gestopt.

	Ham	Leopoldsb.	Beringen
31.12.1977	8290	13129	33093
M/V	4183/4107	6593/6536	16818/16275
31.12.1978	8368	13550	33562
M/V	4220/4148	6787/6763	16973/16589
31.12.1979	8460	13640	33797
M/V	4289/4171	6832/6808	17079/16718
31.12.1980	8399	13671	34131
M/V	4250/4149	6856/6815	17245/16886
31.12.1981	8531	13651	34540
M/V	4324/4207	6813/6838	17522/17018
31.12.1982	8632	13631	34809
M/V	4365/4267	6793/6838	17658/17515
31.12.1983	8635	13637	35115
M/V	4363/4272	6786/6851	17802/17313
31.12.1984	8663	13577	35427
M/V	4363/4300	6764/6813	17959/17468
31.12.1985	8655	15583	35581
M/V	4372/4283	6758/6825	17998/17583
31.12.1986	8685	13567	35708
M/V	4394/4291	6772/6795	18030/17678
31.12.1987	8730	13615	35835
M/V	4411/4319	6799/6816	18064/17771
31.12.1988	8735	13647	35956
M/V	4426/4309	6810/6837	18179/17777
01.01.1990	8736	13654	36289
M/V	44296/4307	6754/6810	18296/17993
01.01.1991	8761	13625	36569

	M/V	4437/4324	6767/6858	18394/18175
01.01.1992		8808	13655	36893
	M/V	4445/4363	6791/6864	18531/18362
01.01.1993		8874	13682	37177
	M/V	4483/4391	6807/6875	18676/18501
01.01.1994		8891	13701	37613
	M/V	4489/4402	6823/6878	18889/18724
01.01.1995		8913	13716	37881
	M/V	4499/4414	6844/6872	19013/18868
01.01.1996		8966	13719	38230
	M/V	4531/4435	6849/6870	19146/19084
01.01.1997		9035	13748	38453
	M/V	4545/4490	6854/6894	19245/19208

1977-1998: ook in cijfers per deelgemeente?

Natuurlijk zijn deze cijfers minder interessant, deze der prefusionaire gemeenten genoten onze voorkeur! Konden we daar een mouw aan passen? Ja, dat konden we maar daarvoor moesten we in de gemeentelijke archieven duiken en daarom hebben we ons moeten beperken tot de Hamse gemeenten. Maar vrees niet! Verderop komen Heppen, Beverlo en Leopoldsburg nog eens terug!

In het Hamse gemeentearchief vonden we in de doos onder rubriek '520.9 Demografische Statistieken' gegevens van de volgende periodes terug:

Kwaadmechelen: 1951-1976, 1985-1988, 1990, 1996-1997, 1999 en 2001-2010.

Oostham: van 1985 tot 1989, 1996-1997, 1999 en 2001-2010.

In dezelfde doos troffen we nog een gekopieerde bundel aan, het werk van een onbekende voorganger. Hij of zij had heel wat cijfers samengebracht en de voor ons meest interessante betroffen de periode 1977-1987. Omdat we geen andere bronnen voor deze periode konden terugvinden en de eerste jaren perfect overeen kwamen met de opgetelde gegevens in het Memoriaal durfden we het lijstje dus aan de hand van deze gegevens verder te zetten.

Hieronder volgen dus de gecombineerde cijfers van de kopiebundel ('Kopies') en de demografische statistieken (Demogr.) voor Oostham en Kwaadmechelen.

		Oostham	Kwaadmechelen
31.12.1977	Kopies	3955	4335
31.12.1978	Kopies	4002	4363
31.12.1979	Kopies	4058	4402
31.12.1980	Kopies	4101	4298
31.12.1981	Kopies	4074	4483
31.12.1982	Kopies	4117	4541
01.04.1983	Kopies	4091	-
31.12.1984	Kopies	4046	4617
31.12.1985	Kopies	4071	4584
	Demogr.	3925 (1949/1976)	4599 (2352/2247)
31.12.1986	Kopies	4072	4608
	Demogr.	4073 (2047/2029)	4619 (2358/2261)
31.12.1987	Kopies	4071	4659
	Demogr.	4076 (2047/2029)	4666 (2370/2296)
31.12.1988	-		
01.01.1989	Demogr.	4083 (2063/2020)	4652 (2363/2289)
01.01.1990	Demogr.	4030 (1982/1944)	4721 (2412/2309) 31.12.1990!
...			
31.12.1996	Demogr.	4266 (2122/2144)	4771 (2424/2347)
31.12.1997	Demogr.	4225 (2105/2120)	4672 (2364/2308) 01.01.1998
31.12.1998	Demogr.	-	
31.12.1999	Demogr.	4466 (2231/2235)	4672 (2442/2402)
31.12.2000	Demogr.	-	

31.12.2001	Demogr.	4444 (2211/2223)	4729 (2368/2361)
31.12.2002	Demogr.	4629 (2298/2331)	4738 (2384/2354) 23.01.2003
31.12.2003	Demogr.	4676 (2334/2342)	4909 (2470/2439)
31.12.2004	Demogr.	4698 (2348/2350)	4931 (2483/2448)
31.12.2005	Demogr.	4770 (2374/2396)	4933 (2477/2456)
31.12.2006	Demogr.	4859 (2404/2455)	4965 (geen M/V)
31.12.2007	Demogr.	4930 (2447/2483)	4936 (2475/2461)
31.12.2008	Demogr.	4987 (2481/2506)	4973 (2499/2474)
31.12.2009	Demogr.	5064 (2514/2550)	5170 (2592/2587)
31.12.2010	Demogr.	5124 (2548/2576)	5272 (2641/2631)

De gegevens van het NIS

We kregen via de provincie Limburg bevolkingsgegevens (zonder de man-vrouwverdeling) van de gemeenten per statistische sector door van 1 januari 1999 tot 1 januari 2008 (2002 en 2005 bleken niet beschikbaar). Deze bleken oorspronkelijk afkomstig van het NIS (Nationaal Instituut voor de Statistiek) en op elke pagina vinden we 'bevolking van het rijksregister' terug. Van de FOD (Federale OverheidsDienst) Economie mochten we gelijksoortige cijfers ontvangen (ook per statistische sector) voor de periode 1 januari 1998 tot 1 januari 2008. Hier staat op elke pagina 'N.I.S. Rijksregister' vermeld.

De periode en de titels kwamen goeddeels overeen maar gold dat ook voor de cijfers? Onderstaande lijst bewijst dat dit sinds 2001 het geval is. Waarom de cijfers van de voorgaande jaren van elkaar afwijken, is ons onduidelijk.

		Oostham	Kwaadm.	Beverlo	Heppen	Leopoldsb.
01.01.1998	FOD	4341 (2157/2184)	4839 (2453/2386)			
	Prov.	-	-			
01.01.1999	FOD	4429 (2205/2224)	4855 (2450/2405)			
	Prov.	4423	4854	7236	3819	13703
01.01.2000	FOD	4460 (2228/2232)	4864 (2453/2411)			
	Prov.	4448	4864	7295	3874	13796
01.01.2001	FOD	4527 (2259/2268)	4865 (2440/2425)			
	Prov.	4527	4865	7459	3961	13857
01.01.2002	FOD	4536 (2269/2267)	4849 (2433/2416)			
	Prov.	-	-	-	-	-
01.01.2003	FOD	4604 (2287/2317)	4889 (2458/2431)			
	Prov.	4604	4889	7573	4061	14029
01.01.2004	FOD	4667 (2332/2335)	4907 (2467/2440)			
	Prov.	4667	4907	7602	4150	14150
01.01.2005	FOD	4687 (2342/2345)	4930 (2481/2449)			
	Prov.	-	-	-	-	-
01.01.2006	FOD	4743 (2358/2385)	4933 (2477/2456)			
	Prov.	4743	4933	7643	4139	14403
01.01.2007	FOD	4820 (2382/2438)	4934 (2467/2467)			
	Prov.	4820	4934	7676	4177	14472
01.01.2008	FOD	4954 (2461/2493)	5020 (2520/2500)			
	Prov.	4954	5020	7817	4232	14363

01.01.2009	FOD	-	-			
	Prov.	5051	5036	7820	4373	14828

De oplettende lezer zal gemerkt hebben dat de NIS-gegevens soms sterk afwijken van de gemeentelijke cijfers. Wanneer we bijvoorbeeld de gemeentelijke cijfers van 31 december 2008 vergelijken met deze van de NIS van 1 januari 2009, dan merken we een verschil van zo'n vijftigtal bewoners op in Oostham (4987-5051) en Kwaadmechelen (4973-5020)!

Volkstellingen

Zijn de volkstellingen mogelijk accurater? Wel, we kregen hiervan een overzicht van de provincie Limburg en zo kan U zelf oordelen. Volkstellingen vinden om de tien jaar plaats maar voor 1880 gebeurde dit onregelmatiger en dat was na de oorlog ook zo. Hierbij de gegevens voor -helaas- de fusiegemeenten. Een vergelijking met bovenstaande cijfers en deze van de vorige bijdrage zal ook weer onmogelijkheden (bv. het cijfer voor Leopoldsburg in 1831) en verschillen opleveren...

	Ham	Leopoldsb.	Beringen
1831	2166	928	4930
1846	2287	1768	6113
1856	2298	2382	6664
1866	2302	2558	6322
1880	2500	2532	6677
1890	2506	4009	6969
1900	2714	3514	7495
1910	3048	4282	8890
1920	3359	6164	10462
1930	4215	6483	15116
1947	5354	9111	19794
1961	6679	11538	25462
1970	7794	12649	29466
1981	8402	13597	34254
1991	8739	13657	36599
2001	9390	13936	39799

Besluit

Dankzij het Bestuursmemoriaal en het Bestuurlijk Vertoog konden we een mooie cijferreeks opmaken en de meeste andere cijfers (gemeentelijk of parochiaal) bevestigden deze. Helaas werd deze mooie traditie niet volgehouden. De tellingen van de laatste twee decennia gebeuren mogelijk wetenschappelijker maar de resultaten staan ons niet toe eenduidige bevolkingsaantallen naar voren te schuiven. We stellen voor dat de vorser voor de recentste jaren een gemiddelde opmaakt van de verschillende gegevens.

Dirk Bertrands

Deel 1 (1830-1977) werd gepubliceerd in Het Land van Ham, jaargang 33 nummer 3 (2012), p.4-10. Deel 2 (1977-2009) werd niet gepubliceerd.